

פרוטקול מס' 238

מישיבת ועדת הכספים
יום רביעי, ט"ו בשבט התשנ"ח (11.02.1998), שעה 09:00

נכחו:

חברי הוועדה: אברהם רביץ - יו"ר
נסים דהן
צבי הנדל
אופיר פינט-9
מיכאל קליינר
אברהם שוחט
מ"מ: חיים אורון
עבד-אלמאלכ דהאמשה
סופה לנדבר
יורי שטרן

מזמנים: דב משורי - מנכ"ל משרד התעשייה והמסחר
רון ישראלי - לשכת החשב הכללי
שי ברגר - המכס
שרה קנדלד - המכס

נציגי "דובק":
אביגדור דורות
דני רוטשילד

נציגי סיטונאי סיגריות:
אייל דוידס
שלמה חמישה
גבע גבי
קרוס אתי

איגוד נהגי המוניות:
אבדהם בקשי
הרצל חכם
עידו שפירא
זן שטפל

התאחדות התעשיינים:
שוקי אברמוביץ
יחיאל חזד
ישראל חזקיה
יאיר רוטלוי

ועדת הכספים
11.02.1998

מנהל הוועדה: איוור קרשנר

קצרנית: חנה כהן

סדר היום: 1. צו מס קניה (הטלת מס על מלאי סיגריות), התשנ"ח-1998.

2. מכס על מוניות גנובות.

3. ביטול הסדר הלוואות מע"מ ליצואנים.

ועדת הכספים

11.02.1998

1. צו מס קניה (הטלת מס על מלאי סיגריות), התשנ"ח-1998היו"ר אברהם רביץ:

בוקר טוב, אני מתכבד לפתוח את ישיבת הוועדה.

שרה קנדלר:

מס קניה על סיגריות מורכב ממס של 55% מהערך וגם בסכום קצוב של 47.32 שקלים ל-1,000 סיגריות. המס מוטל גם על סיגריות מיצור מקומי וגם על סיגריות מיבוא.

היו"ר אברהם רביץ:

האם חישוב האחוזים מהרווח נעשה לאחר תוספת הסכום הקצוב או לפני כן?

שרה קנדלר:

אינני יודעת בדיוק כיצד נעשה החישוב. הסכום הקצוב מתעדכן פעמיים בשנה לפי עליית המדד, בינואר וביולי. עובדה זו ידועה מראש ליצרנים וליבואנים.

היו"ר אברהם רביץ:

האם זה טיפס אוטומטי או שצריך לשם כך את אישורה של ועדת הכספים?

שרה קנדלר:

העדכון הוא אוטומטי. היום אנו מבקשים את אישור ועדת הכספים רק על היטל על המלאי שהוטל ב-1 בינואר השנה. בתאריך זה העלנו את הסכום הקצוב והיבואנים והיצרנים, שידעו זאת מראש, פנו למפקחת על המחירים במשרד התעשייה והמסחר כדי לקבל אישור להעלות את המחירים של הסיגריות. בחודש דצמבר המכס גילה שהיו הרבה יותר שחרורים במכס ובייצור המקומי ולא ייתכן שהצריכה עלתה בכמות כה גדולה. לדוגמה, בחודש אוקטובר ההכנסות שלנו מיבוא היו 80 מיליון שקלים, בחודש נובמבר - 86 מיליון ובחודש דצמבר ההכנסות היו 211 מיליון. זה מעיד שנאגר מלאי של סיגריות שאומר להימכר במחיר החדש. הם קיבלו את האישור להעלות את המחיר בגלל תוספת המס. לפיכך, היצרנים והיבואנים מוכרים במחיר החדש אך לא משלמים את המס, כי הם צברו אותו כבר במלאי.

היו"ר אברהם רביץ:

צריך להעמיד את הדברים באור הנכון. אין כאן שום עבירה, אלא שיקולים כלכליים של היצרנים והיבואנים.

שרה קנדלר:

אנו מבקשים שוועדת הכספים תאשר את הצו להטלת מס על מלאי סיגריות, מס שהוטל באופן חד פעמי ב-1 בינואר על המלאי שהיה ב-31 בדצמבר. המס חל רק על המלאי שהיה בתאריך זה.

ועדת הכספים
11.02.1998

היו"ר אברהם רביץ:

כלומר אנו מתבקשים לאשר היטל חדש על המלאי מה- 1 בינואר. האם אנו יכולים לאשר היטל רטרואקטיבי?

אנה שניידר:

סעיף 2 (ב) לחוק מס קניה אומר: "שר האוצר רשאי בצו להטיל את המס על החזקת מלאי של טובין טעוני מס כשהם מוחזקים בידי עוסק לצורכי עסק, פרט למלאי טובין שבידי עוסק רשום לגביהם לפי סעיף 6". על צו זה חלות אותן ההוראות, היינו שצו נכנס לתוקף ל- 60 יום, אלא אם כן ועדת הכספים מאשרת אותו בתוך 60 יום. נאמר ש"הוראות חוק מיטי מכס ובלו (שינוי תעריף) יחולו על צוים לפי סעיף זה כאילו היו צוים לפי סעיף 1 לאותו חוק". דהיינו, רואים פה לכאורה הגדלת מס, מטילים את זה ל- 60 יום ועדת הכספים צריכה לאשר או לא לאשר.

אברהם שוחט:

האם אין הגדלת מס ללא הטלת הצוים האלה? אם הממשלה מחליטה מראש שהיא עושה משהו, היא לא חייבת לעשות את זה עם הצוים האלה, אלא היא יכולה לבוא לוועדת הכספים.

אנה שניידר:

הממשלה חייבת לעשות מעשה חקיקה על ידי צו ועדת כספים צריכה לאשר.

אברהם שוחט:

הוחלט שניתן לאשר תוך 60 יום כדי לקבל הכרעה מהירה ולהכניס את זה לתוקף, ובתוך התקופה הנקובה צריך לבוא לוועדת הכספים, אחרת הצו מתבטל.

אנה שניידר:

אנו נמצאים עתה בתוך ה- 60 יום והצו כבר הוטל. ועדת הכספים נדרשת לאשר היום את הצו.

אברהם שוחט:

נניח שהממשלה היתה יודעת מראש שמתכננים את צבירת המלאי, האם ניתן היה במקרה כזה לבוא לוועדת הכספים עוד קודם שהיא מטילה את הצו ולבקש להטיל צו שתחולתו תהיה ב- 1 בינואר?

אנה שניידר:

עדיין הצו יהיה ל- 60 יום.

אברהם שוחט:

השאלה היא אם ניתן לקבל החלטה בלי ה- 60 יום.

ועדת הכספים

11.02.1998

היו"ר אברהם רביץ:

לצורך זה צריך שתהיה חקיקת מלאי ואין חקיקה כזו.

סמדר אלחנני:

אם תהיה כזו חקיקה לא יהיו מלאים כדי להטיל עליהם את המס.

אברהם שוחט:

יש הרבה צווים דומים והם לאו דוקא קשורים במלאי. נשאלת שאלה עקרונית אם לא ניתן להטיל את הצווים מראש ולא להידרש לאישור רטרואקטיבי.

אביגדור דורות:

אפשר לפרסם צו לפני 31 בדצמבר ולכתוב בו שהוא יכנס לתוקף ביום מסויים ותוך 60 יום מהיום שהוא פורסם צריך לאשר אותו בוועדת הכספים.

אנה שניידר:

אם רוצים לקבוע שירותים נוספים שהם טעוני מס, החוק אומר ששר האוצר ושאי לקבוע בצו באישור מוקדם של הכנסת בדרך של החלטה לגבי הרחבת אותם סוגי הטובין שלגביהם יוטל מס קניה. במקרה הזה לא מדובר שצריך לבוא לוועדת כספים אלא זה צו מוקדם שמקבל תוקף ברגע שמאשרים אותו ולא צריך את הפרוצדורה של ה-60 יום. אם אנחנו מדברים על צו שמטיל, כמו במקרה הזה, היטל על מלאי או מגדיל את שיעור מס הקניה, אז אלה הם צווים מהסוג שתחולתם היא ל-60 יום ובתוך הימים האלה ועדת הכספים מאשרת אותם או שהיא מחליטה לא לאשר אותם ואז תוקפם פג.

סמדר אלחנני:

פה זה מאבק בין המדינה לאזרח. המדינה כאילו רודפת אחרי כל מיני דברים כאילו שמעלימים אותם. למעשה מה שנעשה בצבירת המלאי זה העלמת מס.

היו"ר אברהם רביץ:

לא מדובר כאן בהעלמת מס. צבירת המלאי היא לגיטימית. אם היצרנים והיבואנים לא היו מעדכנים את המחירים ב-1 בינואר המדינה לא היתה מבקשת את היטל המלאי.

סמדר אלחנני:

הצו מוטל רק על מי שיש לו למעלה מ-37,500 חפיסות סיגריות. מתעוררות כמה שאלות: כיוון שהצו הוטל ב-1 בינואר ובמכס עשו אומדן של הכנסות, האם באמת הגיעו להכנסות האלה? תשובה לכך כבר ניתן לקבל כי אנחנו כבר ב-11 בפברואר. כמו כן, צריך לחשוב על העתיד. הדי היטל הקצוב מתעדכן כל חצי שנה וצריך לחשוב מראש מה יהיה להבא, כי לא הגון להטיל היטל כזה. אם הרווח הזה חוקי מדוע צריך להטיל עליהם היטל על המלאי.

ועדת הכספים

11.02.1998

אנה שניידר:

אומנם חוק מס קניה הוא ישן והרבה לפני חוקי היסוד, אך כבר הגישו הצעה לביטול הסעיף הספציפי בחוק יסוד: חופש העיסוק, שכל הדינים כפי שהיו ישארו. כאן אנו מדברים על סעיף בחוק שמאפשר לשר האוצר להטיל היטל על מלאי ואין ספק שההיטל הזה פוגע בקניין. טענת היועצת הכלכלית היא שמבחינה כלכלית האנשים עשו דבר לגיטימי וגם לא עברו שום עבירה על החוק. יש להם אפשרות לקנות בזול ולמכור במחיר יותר יקר, מדוע בעצם שלא יעשו את זה. ההחלטה שהוועדה צריכה לקבל היא אם יש מקום או הצדקה כלכלית להטיל את ההיטל.

היו"ר אברהם רביץ:

יש כאן עוד בעיה. כל עוד שוועדת הכספים לא אישרה למעשה ההיטל עדיין לא בתוקף.

אנה שניידר:

זה בתוקף, אך אם הוועדה לא תאשר המדינה תצטרך להחזיר את מה שהיא גבתה.

היו"ר אברהם רביץ:

כלומר, לא יתכן שהיבואנים והיצרנים לא הביאו את ההיטל הזה בחשבון כאשר הם מכרו את הסיגריות.

אנה שניידר:

מחירי הסיגריות הם בפיקוח ולכן הם לא יכולים להעלות את המחירים.

גבי גבע:

אני עוסק בתחום של הפצת הסיגריות מייצור מקומי. אני מבקש להסתכל על ההיטל המיוחד משני היבטים: עד היום היו העלאות מחירים פעמיים בשנה, ביוני ובדצמבר. המלאים לקראת עליית המחירים הם מלאים ידועים, המערכת ממוחשבת ובכל דקה ניתן לדעת כמה מלאי יש.

היו"ר אברהם רביץ:

השאלה היא אחרת, האם צברתם מלאים לקראת סוף השנה בידיעה שבתחילת השנה אתם תקבלו אישור להעלות את המחירים.

גבי גבע:

צבירת המלאים נעשית משתי סיבות: א. ברמה הקמעונאית - משום שאנו רוצים לרצות את הקמעונאים שדורשים מאיתנו כמויות יותר גדולות. זה לא סוד שההיטל והמחירים מתעדכנים פעמיים בשנה. הקמעונאים יודעים מזה והם אלה שאוגרים את המלאי. נוצר מצב שההיטל שהוטל התפרסם בעיתון ב- 1 בינואר, כאשר חלק מהאנשים לא קראו עיתון וגם לא היו חייבים לעשות את זה. אותם אנשים התחילו את הפעילות שלהם במכירה אפילו בלי לעדכן את המחירים. אני לדוגמה, מכרתי עד החמישי בינואר במחיר ישן, כי זה נוהג ישן שקיים ולא יכולתי לשנות אותו. אני נוהג כך כבר שנים ואם הייתי משנה אותו הקמעונאים היו מסתכלים על זה אחרת. הייתי יוצר מצב של ניגוד אינטרסים ביני לבין הקמעונאים והיו כוונות שלי משום אני לא מקיים את ההבטחות שלי.

היו"ר אברהם רביץ:

מדוע היית צריך למכור במחיר ישן, הרי אתה יודע שב- 1 בינואר המחיר מתעדכן?

גבי גבע:

צבירת המלאי נעשית כדי לקדם את מערך השיווק שלי, כדי לקדם את הסיגריות תוצרת הארץ ולהתחרות ביבוא הסיגריות. הנוהג שלי היה למכור סיגריות במחיר ישן משום שלא היה היטל כזה, מתוך שיקולים שלי. ב- 1 בינואר הוטל הצו שהוצא למעשה רטרואקטיבית למלאים שהיו ב- 31 בדצמבר, כאשר בפועל מכרנו עד ה- 5 בינואר במחירים ישנים. יש אנשים שבכלל לא ידעו מהצו הזה והתעדכנו לגביו רק מאוחר יותר מחברים, כי הצו לא ניתן אישית אלא דרך פרסום בעיתונות.

בראיה לעתיד, אם היום יוטל מס, במקום שמלאים שהיו אצלנו, שהיו ידועים ושעליהם שילמתי מס, מע"מ והפרשי רווחים כדת וכדין, המלאים האלה יצטברו אצל הקמעונאים שעליהם למדינה אין שליטה. לא רק שהמדינה לא תשיג את המטרה שלה, אלא להיפך, במקום שהיא תרוויח את החלק היחסי שהיה אצלי ושילמתי עליו מס, אצל הקמעונאים המלאים האלה יבלעו. יש 20 אלף קמעונאים שמחזיקים סיגריות ולמכס לא תהיה שליטה עליהם. לא רק שהמדינה לא תרוויח 4 מיליון שקלים של המס, אלא היא תפסיד עוד 5 או 6 מיליון שקלים שעליהם אני הייתי משלם את המס והמע"מ כמו שצריך לשלם. ניתן לומר שיצא שכרו בהפסדו.

דני רוטשילד:

אני רוצה להתייחס לעניין לא מבחינת הצדק הכלכלי, כי אם לגבי העניין המשפטי הטהור. לדעתי הצו לא חוקי. השתמשו בחיקוק הלא נכון, בצו הלא נכון ובמס הלא נכון. ראשית, זה לא היטל על מלאי, אלא מדובר במס קניה פרופר. אם חברי הוועדה ישימו לב לניסוח הרי נאמר: "רשאי שר האוצר להטיל מס על מלאי", ולא נאמר היטל על מלאי. יש הבדל גדול, כי ברגע שמוטל מס קניה יש לחלק את זה לשניים: מס קניה מיבוא ומס קניה מייצור מקומי. ניתן להטיל מס כזה רק פעם אחת, כי סעיף 7 (א) לחוק אומר בפירוש שלא יוטל מס פעם שניה על סחורה ששולם עליה מס. לית מאן דפליג שהסיגריות שבידי הסיטונאים הן סיגריות שכבר שולם עליהן מס קניה בעבר, בין אם הותר להם רשימון יבוא ושולם מס קניה בעת פדיה מרשות המכס לסיגריות מיובאות, ובין אם שולם על ידי היצרן בעת המכירה לסיטונאים שמהם רוצים כרגע מס.

לא רק זאת, הופכים כאן עם שלם של סיטונאים לעוסקים בעל כורחם. הם אף פעם לא שילמו מס קניה אלא שילמו מע"מ ומס הכנסה כמו כל עוסק בישראל. מס קניה אף פעם לא היה בתחום שלהם והם פתאום צריכים להירשם כעוסקים ולשלם מס קניה, כאשר לא עליהם חל המס קניה. בהגדרות של מס קניה רואים מיהו עוסק ועל מי חלה חובת תשלום מס קניה, במקרה דנן זה לא חל על הסיטונאים. יותר מזה, במקרה הזה לא רק שהוטל מס קניה בשנית, אלא נוצר מצב משונה, כי מתייחסים לאותן סיגריות כאל מלאי, אך לא זאת היתה הכוונה.

עשיתי מחקר וראיתי בעצם מהו חוק מס קניה מעת פריצתו בשנת 1952 והסתכלתי בדברי ההסבר לחוק. בדברי ההסבר נאמר לגבי סעיף 2 (ב) לחוק שמחיר להטיל מס על המלאי: הטלנו מס על יצוא ועל מכירה, אבל יש מקרים מסויימים בהם אנחנו רוצים להטיל היטל על מלאי. המלאי הוא של טובין טעוני מס. נשאלת השאלה מהם טובין טעוני מס. טובין טעוני מס זה כמו מכונת טעונת תיקון, זה כמו ילד טעון טיפוח. זה אומר שחייב ב- . טובין מששולם עליהם מס מפסיקים להיות טעוני מס. בדבר זה ניתלתי באילן גבוה מאוד - בפסק דין מסויים אומר כבוד השופט שמגר על מכונת שהיתה בידי עולה חדש שקיבל פטור מותנה, דהיינו, אם המכונת לא בידי היא חייבת במס. השופט שמגר פסק: אם הוצאה מידי לפני תום החמש שנים בהן הוא זכאי לפטור ולא שולם המס, היא עדיין בגדר טובין טעוני מס. כלומר טובין חבי מס. פה מדובר על הטלת מס על טובין שהמס בגינם כבר שולם, דהיינו, הם כבר לא טובין טעוני מס. לכן מכל הבחינות החיקוק הוא לא נכון.

עכשיו נשאלת השאלה אם קיים חיקוק חלופי ואם המדינה תשב מנגד ותיראה את אזרחיה "מתעשרים" במרכאות כפולות, והיא לא יכולה לשים את ידה בכיסם. חיקוק כזה היה קיים בשנות ה-70 וה-80 בתקנות שעת חירום. אז אמרו שאם יש פיחות גדול ונצבר מלאי מסויים, יש להטיל היטל מלאי או היטל יבוא שהיה קיים. יצא חוק היטלי סחר שביטל את תקנות שעת חירום וקבע בפרק על היטל ביטחה: אפשר להטיל היטל ביטחה על ספיגת רווח עודף בתנאי שוק פתוח. אלא מאי, ירצו להטיל את היטל הביטחה על פי החוק הזה על הסיגריות, אני אטען ששוק פתוח אינו שוק שמגביל מחירים, אינו שוק שקובע פיקוח מחירים.

אספקט נוסף של הבעיה. יש פה שתי רשויות שונות. יש את הרשות שמפקחת על המחירים שזהו משרד המסחר והתעשייה שקבע מחירים מסויימים לסיגריות. רשות שניה היא רשות המכס שמטילה את המס הזה ויש לה שני דברים: סיווג והערכה. בענייני הערכת הסיגריות יש לה חיים קלים, כי היא קובעת את המס בסיגריות לפי המחיר לצרכן. גם עבור היבואנים שמשחררים בנמל אומרים שהמחיר לצרכן הוא הקובע לצרכי מס הקניה. אבל זו רק הערכת טובין ולא העלאת שיעור המס. מה שהמכס עושה עכשיו זה העלאת שיעורי המס בעניין של הערכה של טובין שהמחיר ששולם בגינם כבר היה קיים ועכשיו רוצים להעלותו. זה לא יתכן, כי בזמן ששולם המס המחיר ששולם בגין מחירם של הטובין היה נכון. לא יתכן שישגבו עוד פעם ולכן אני טוען שאין כל הצדקה לאישור הצו. נתתי חוות דעת ברוח זו לרב הסיטונאים לא לשלם את המס.

נסים דהו:

במידה שלא יעלו את המס האם אתם תמכרו את המלאי במחירים הישנים?

דני רוטשילד:

לא התחייבתי למכור במחירים הישנים. אם איפשרו להעלות את המחיר אין לגבות מס על העלאת מחיר. יש לגבות מס במועדו ובשיעור שהיה קיים על מחיר שהיה קיים.

נסים דהו:

אם אין כוונה להחיל את המחיר לצרכן, אין שום סיבה שהממשלה לא תשתתף עם היצרנים והיבואנים במסיבה.

דני רוטשילד:

אם יהיה תיסוף גדול בשקל והדולר יירד וכן גם מחירי הסיגריות, האם יחזירו את המס ששולם יותר מדי ליצרן או ליבואן ששילמו מס לפי מחיר מלאי?

ועדת הכספים
11.02.1998

חמישה שלמה:

אני סיטונאי סיגריות. בשנת 1988 היתה הפחתת מס בשיעור ניכר מאוד שהשפיעה על המחיר לצרכן. לסיטונאים היה מלאי והמחירים אז ירדו ב- 30%-40%. פנינו למכס בענין הזה ונאמר לנו שיש פעמים שמרוויחים ויש פעמים שמפסידים. אז ההפסד היה רציני ביותר ונאלצנו לספוג אותו.

שרה קנדלר:

יש קבוצה של כ- 50 אנשים שמרוויחים 6 מיליון שקלים מכך שהם תכננו תיכנון לגיטימי. יזוע לכל שמעלים את המחיר ב-1 לינואר בגלל ההעלאה של המס. כלומר הם קיבלו את ההטבה להעלות את המחירים בגלל שהם צריכים לקחת את מוטיב המס. המדינה לא מעוניינת שיהיה להם רווח יתר על המידה.

סופה לנדבר:

אם לא נעשה משהו לא חוקי מדוע לא לתת להם להרוויח.

גבי גבע:

חלק מהסחורה נמכר במחיר הישן ולעולם לא ניתן לדעת מה נמכר במחיר החדש ומה במחיר הישן.

שרה קנדלר:

קיבלתי את חוות הדעת של עו"ד דורות ושל עו"ד רוטשילד ולא הספקנו להתייחס לכך בכובד ראש. על פניו אנחנו חושבים שסעיף 2 הוא יוצא דופן והוא חריג לסעיף 7 שקובע שטובין ששולם עליהם מס בעבר לא יוטל עליהם מס שנית. לשר האוצר יש סמכות בצו מיוחד לקבוע מס על החזקת מלאי. לגבי טובין טעוני מס כנראה שעו"ד רוטשילד הסתכל רק בהגדרות של עוסק אבל לא בהגדרות של טובין טעוני מס. כי טובין טעוני מס מוגדרים בחוק כטובין ששר האוצר קבע אותם בצו, כלומר, טובין המפורטים בתוספת.

דני רוטשילד:

מדובר בטובין המפורטים בתעריף.

שרה קנדלר:

לא. סעיף 3 קובע את התוספת לחוק מס קניה. התוספת לחוק מס קניה קובעת שאפשר להטיל מס על סיגריות ובמקרה זה קוראים את הסעיף: החזקת מלאי של טובין של סיגריות, שהם לא טובין טעוני מס במובן זה שהם חייבי מס כמו שעו"ד דני רוטשילד פירש. גם ההגדרה של עוסק היא הגדרה מאוד רחבה ולא מדובר רק ביבואן, אלא באדם שעוסק במכירת טובין טעוני מס והסיטונאי עוסק במכירת סיגריות. יש פה סעיף ספציפי שנותן סמכות חריגה לקבוע הטלת היטל מלאי על טובין.

ועדת הכספים

11.02.1998

אנה שניידר:

לא התעמקתי בנושא כי לא ידעתי שיש מחלוקת משפטית בעניין הזה. על פניו נראה לי שהצו הוצא כדין, כלומר יש סמכות על פי סעיף 2 (ב) ואם רוצים לתקוף את הצו לא ניתן לתקוף אותו בוועדה, אלא זה צריך לעשות זאת בבית משפט. מה עוד שהוועדה הזאת גם אם היא לא מאשרת, תוקף הצו יפוג ב- 1 במרץ. השאלה היא אם באמת לא שולס המס, כי אם הוא לא שולס והוועדה לא תאשר אז לא נגרם נזק. אם חלק מהסיטונאים שילמו ואחרים לא שילמו, אז יש בעיה, כי אותם אלה ששילמו ירגישו מקופחים ואין סמכות להחזיר להם את המס, כי אם הצו הוטל כדין לא ניתן להחזיר את המס.

אביגדור דורות:

אנחנו יודעים שחלק שילמו וחלק לא שילמו. יש כאלה שניסו לא לשלם ונאלצו בסופו של דבר לשלם, כי בעת שהגישו דיווח לגבי מצב המלאי אנשי מס קניה סירבו לקבל את הדו"ח בלי תשלום.

דני רוטשילד:

חלק לא שילמו בעצתנו וכתבו 0 לתשלום.

סמדר אלחנני:

לא מדובר כאן באירוע מתמשך אלא נקודתי. זה לא משנה אם שילמו או לא שילמו, המלאי כבר היה. אני מבקשת תשובה לשאלה ששאלתי, כמה כסף גבו או שהוציאו הודעות חיוב.

שרה קנדלר:

איני יודעת כמה גבו, אך מדובר על הכנסה של כ- 6 מיליון שקלים.

אברהם שוחט:

לפי מה שהבנתי מצב כזה יכול להיווצר כל חצי שנה כאשר מעדכנים את המס.

נסים דהן:

המחירים מתעדכנים כל חצי שנה, אך אין חובה שיהיה היטל כל חצי שנה. רק אם יהיה שוב תרגיל כזה של צבירת מלאים יוטל שוב צו כזה.

אברהם שוחט:

יש סיכוי להטלת צו כזה כל חצי שנה אם תהיה צבירת מלאים.

אנה שניידר:

אלא אם כן בית משפט יקבע שצו כזה אינו חוקי.

ועדת הכספים

11.02.1998

אברהם שוחט:

לא מוצא חן בעיני איך שהממשלה נוהגת בעניין הזה. אם זו המנגנון ואם זו הדרך יש לעשות את זה אחרת. אני חושב שלמרות ההכנסה שיש למדינה מהנושא לא נראית לי הטכניקה הזו שמטילים את המס רטרואקטיבית. אני מציע לא לקבל שום החלטה היום עד שמנהל המכס יסביר לוועדה את העניין.

אופיר פינס-9:

אני לא מתלהב מהמנגנון הזה. הצו בא לצמצם את התופעות שהמס החצוי יוצר וההעלאה החצי שנתית. צריך לומר אמירה ברורה למכס שאנחנו מבקשים שהמכס יחשוב על שיטה אחרת כדי לצמצם את הסיטואציות האלה. יחד עם זאת, בגלל שהצו הזה כבר בוצע בפועל ב-1 בינואר הרי שלפי דעתי לא ניתן שלא לאשרו, כי עלול להיווצר מצב של איפה ואיפה בין אלה ששילמו לאלה שלא שילמו. האמירה שלנו צריכה להיות למכס, שבפעם הזו נאשר את הצו אך בפעם הבאה לא נעשה זאת והמכס יצטרך להביא לנו הצעות אחרות לשיטת העבודה שלו. אני חושב שזה פתרון שיכול להניח גם את דעתם של היבואנים והיצרנים.

נסים דהן:

אני מצטרף לדעתו של חבר הכנסת אופיר פינס-9. אני רוצה להוסיף שגם היבואנים והיצרנים שהם לכאורה הצד שנפגע לא טוענים שזה נזק בלתי הפיך. הם גם מסכימים שאם הצטברו רווחים הם יצטרכו לשלם על התוספת במס הכנסה. במקרה הגרוע הצו הזה הוא כמו מקדמה על חשבון מס הכנסה. כלומר, אין כאן מס שאם לא היינו מאשרים אותו הם לא היו משלמים אותו אף פעם. בכל מקרה סכומים אלה היו משולמים על ידם, אם לא היום אז בסוף השנה כשהם יגישו דוחות על רווחיהם.

אני מסכים שהטלת הצו כפי שזה נעשה זו לא השיטה הטובה ביותר לטפל בכך, אך הפעם צריך לאשר את הצו ולחשוב להבא על דרך אחרת.

מיכאל קליינר:

גם אני מצטרף לגישה של חברי הכנסת פינס-9 ודהן. השופט ברק אמר שלא צריך להיות לאזרח תום לב כלפי המדינה. אני לא מסכים עם אמירה זו, אך היות שמדובר כאן גם על יחסים בין האנשים בענף ולא רק ביניהם לבין המדינה, אני חושב שצריך לקבל הצעה לטכניקה יותר טובה ועתה יש לאשר את הצו.

הי"ר אברהם רביץ:

אני מבקש מגב' שרה קנדלר להעביר לאחראים על הנושא במכס את דעת חברי הוועדה, שגם אם נאשר עתה את הצו בפעם הבאה לא בטוח שנעשה זאת.

עבד-אלמאלכ דהאמשה:

אני נוטה להסכים עם גישתו של חבר הכנסת שוחט שלא להצביע היום, אלא להמתין להבהרות של מנהל המכס. באופן כללי אני נוטה לדחות את הבקשה.

ועדת הכספים

11.02.1998

אביגדור דורות:

לגבי סכומי המס שהוזכרו. יש בידינו דיווחים של חלק מהסיטונאים שדיווחו על מלאים שהיו להם מבלי ששילמו. מה שראינו הוא שהסכום הממוצע לסיטונאי הוא כ- 40 אלף שקלים לסיטונאי. יש כ- 40 סיטונאים של תוצרת מקומית, כלומר מדובר ב- 1.6 מיליון שקלים. זה הסכום שיגבה מאותם 40 סיטונאים של הייצור המקומי אם המס יאושר. להערכתנו שילמו לא יותר מ- 20%, כי הייתה התארגנות לא לשלם את המס.

היו"ר אברהם רביץ:

אם כך גם מבחינתכם זה לא כצעתה.

אביגדור דורות:

אנשים לא שילמו בהנחה שהצו לא יחייב אותם לשלם. אם בסופו של דבר הם יאלצו לשלם, הם ישלמו.

היו"ר אברהם רביץ:

אם חבר הכנסת שוחט עומד על כך שמנהל המכס יבוא לוועדה ויטביר את ההיבט הכלכלי, נדחה את אישור הצו.

אופיר פינט-99:

צריכה להיות אמירה ברורה לגבי העתיד, שוועדת הכספים לא תאשר להבא באופן רטרואקטיבי.

אברהם שוחט:

מדוע הצו מוטל רק עתה?

שרה קנדלר:

בעבר היצרנים והיבואנים לא צברו מלאים כאלה. המכס שם לב לתופעה זו בפעם הראשונה.

גבי גבע:

אנו יכולים לחיות עם כל צו עתידי, אך בצו זה מדובר על צו שניתן רטרואקטיבית חזרה הבעיה שלנו.

היו"ר אברהם רביץ:

המלאי נעשה קודם לכן והצו ניתן בתאריך המתאים. אנחנו נמצאים עתה בתוך מסגרת 60 יום המותרים בחוק ואנו יכולים לאשר או לא לאשר את הצו. הסיטונאים קיבלו חוות דעת משפטית שלא לכבד את הצו, דבר שמחווה בעיה עבורנו, כי יתכן שאנשים נהגו לפי חוות דעת זו ואף מכרו, וייתכן שזה יגרורם להם להפסדים.

ועדת הכספים
11.02.1998

גבי גבע:

זו לא בעיה של התייחסות לצו או חוות הדעת המשפטית. אני לדוגמה ידעתי על הצו רק ב-5 בינואר ועד אז מכרתי סחורה במחיר ישן. יש לי חשבוניות שמוכיחות את זה.

הי"ד אברהם רביץ:

העובדה שלא ידעת על הצו איננה רלוונטית.

גבי גבע:

אם מכרתי סחורה במחיר ישן האם אני צריך לשלם מסים על סחורה שמכרתי, מסים שלמעשה אני לא צריך לשלם, אלא צריך לשלם הקמעונאי?

הי"ד אברהם רביץ:

למרות הידיעה בצורך של המדינה במסים, לא נראה לי לנהוג בשיטה זו של הטלת צוים. אני יוצא מתוך הנחה שאנשים אלה הם אזרחים הגונים וישרי לב שעשו תוכנית להרוויח חזה לגיטימי בעיני.

אינני מציע לא לאשר היום את הצו ולהזמין את מנהל המכס לישיבה שתתקיים ביום שני בה נוכל לשמוע את תגובתו לטענות שנשמעו ואז לקיים הצבעה.

אברהם שוחט:

אני מבקש גם לדעת אם יש עוד דברים מסויימים במשק שיכולים להיות עם בעיה מסוג זה.

הי"ד אברהם רביץ:

אני דוחה את ההצבעה ליום שני הקרוב לאחר שנשמע את תגובתו של מנהל המכס. במסגרת הוועדה לא נוכל להיכנס לבעיות המשפטיות, אלא רק לצד הכלכלי והמצפוני. נציגי היבואנים והיצרנים יוכלו להיות בישיבה ולטעון את טענותיהם בפני מנהל המכס ואז ועדת הכספים תכריע בעניין.

2. הטלת מס קניה על מוניות גנובות

הי"ד אברהם רביץ:

הנושא שהובא בפנינו הוא הפסדי מכס מגניבת מוניות. נהגי המוניות טוענים שזה לא צריך להיות על גבם.

אופיר פינט-9:

העובדה שהנושא הזה נדון עתה בבג"ץ אינה מפריעה לדיון זה בוועדה?

ועדת הכספים
11.02.1998

היו"ר אברהם רביץ:

אנו יושבים בוועדה כמחוקקים. אם דבר נמצא בערכאה משפטית כלשהי, זה לא אומר שאנחנו לא יכולים לדון, אלא להיפך. אנו יושבים כאן כדי לעזור לבג"ץ לפסוק ואם יש לקונה כלשהי בחוק אנו אומרים את דברינו.

אנה שניידר:

דיון בבג"ץ אינו דוחה ישיבה של הכנסת.

מיכאל קליינר:

בג"ץ לא בא לפגוע בסמכות החקיקה של הכנסת. אך אם יש הצעה שאינה חקיקה, כמו הצעה לסדר יום והיא נועדה להשפיע, בעצם הדיון, על דיון בבג"ץ, יכול להיות שניתן לומר שיש אולי בעיה.

אופיר פינס-פז:

האם החלטה של ועדת כספים שאומרת לדוגמה שהיא מאמצת את החלטת המכס בנושא אין לה השפעה בבג"ץ?

היו"ר אברהם רביץ:

זו השפעה לגיטימית.

מיכאל קליינר:

לו הייתי היועץ המשפטי של הכנסת והיו שואלים אותי אם אפשר לקבל החלטה שהיא לא חקיקה בנושא שתלוי ועומד בבג"ץ הייתי אומר שאין לקבל החלטה כזו.

שי ברגר:

אני רוצה לציין שבדיון זה לא מדובר על בקשה לקבל אישור לא מראש וגם לא טרואקטיבי על תיקון חקיקה או צו שקשור לעניינים של פטור על מוניות ורכב סיור ותיוור. הפניה לוועדת הכספים היא של ארגון המוניות שבמקביל גם פנו לבג"ץ. תשובת המדינה לבג"ץ צריכה להינתן בשבוע הבא.

אנה שניידר:

הדיון הזה הוא במסגרת הלובי שארגון המוניות מפעיל בכנסת.

נסים דהן:

דיון זה הוא לא מיחמתו של האוצר, אלא דיון לפי בקשת ארגון המוניות. לפיכך אני חושב שזו בהחלט הכרעה של בית משפט, ולא איזשהו צו שאנו מאשרים או לא מאשרים. זה דיון ציבורי לעומת דיון בבית המשפט.

היו"ר אברהם רביץ:

אני מבקש לקבל דק רקע לבעיה בלי להיכנס להחלטות כלשהן.

ועדת הכספים

11.02.1998

שי ברגר:

על יבוא של מוניות ורכב סיוור ותיור יש פטור ממס קניה וממכס, זהו פטור מותנה. שיעור מס קניה על יבוא רכבים פרטיים הוא בגובה של 95% ועוד 100% מכס. באגף המכס ובמשרד האוצר אין שום כוונה לתקן את שיעור המס לבעלי מוניות ולחייב אותם בתשלום מסים, אך כשמדובר בפטור מותנה על טובין שמיובאים שלגביהם בדרך כלל מוטל מס מסויים, הכוונה היא לשימוש העתידי שיעשה באותם טובין. לגבי רכבים פרטיים המס הוא 100% ואם היבואן עונה למספר תנאים הקבועים בצווים הרלוונטיים, בין היתר שהרכב ישמש כמונית או כרכב סיוור הוא מקבל פטור מלא ממס הקניה. הפטור מותנה בקיום אותו תנאי. ברגע שהתנאים המסדירים את הפטור המותנה לא מתקיימים, לכאורה אותו יבואן חייב לשלם את מלוא המסים.

הי"ר אברהם רביץ:

מדובר כאן כאשר בעל המונית מוכר את המונית לאדם לשימוש פרטי.

יורי שטרן:

לפי דברי נציג המכס אם המונית נגנבת היא כבר לא מונית וצריך לשלם את המס. זה מחכיר לי פתגם: הרצחת וגם ירשת, ובמקרה שלנו גם נשדדת וגם נענשת.

הי"ר אברהם רביץ:

מה קורה במקרה שהמונית נשרפת?

שי ברגר:

כשמדובר בגניבת הרכב הגישה של המכס היא לראות באירוע הגניבה אירוע המהווה אי קיום של התנאים למתן הפטור. באותו שלב נדרש היבואן לשלם את המסים. לא מדובר במקרה זה על תשלום מלוא המסים וכל הוויכוח בין המכס לבין האיגודים השונים של המוניות הוא לגבי גובה הביטוח. נכון להיום בעלי המוניות מבטחים את הרכב שלהם רק על הערך נטו ללא המסים. אם תתקבל ההחלטה בנושא בעלי המוניות יידרשו לעשות ביטוח מקיף של מלוא ערך הרכב כולל המסים.

נסים דהן:

כמו מה שנדרשים בעלי רכב נכים שמקבלים פטור ממסים מהביטוח הלאומי, היינו, הם נדרשים לבטח את הרכב במלוא ערכו.

אנה שניידר:

זה לא מדויק וזה לא כמו המקרה שלנו, כי הביטוח הלאומי במקרה הזה משלם את המסים ונותן הלוואה עומדת לנכה.

נסים דהן:

זה לא משנה מי משלם, המכס או הביטוח הלאומי.

שי ברגר:

הביטוח הנוסף יעלה לבעל המונית כ- 3,000 עד 5,000 שקלים.

ועדת הכספים

11.02.1998

היו"ר אברהם רביץ:

כמה יצטרך כל בעל מונית לשלם יותר בביטוח?

מיכאל קליינר:

עוד כ- 5,000 שקלים.

נטים דהן:

מה קורה במקרה של שריפה או תאונת דרכים טוטל לוס?

מיכאל קליינר:

אם זה מקרה של שריפה אין שום בעיה עם המס, כי הרכב כבר לא קיים ולא נוסע.

אנה שניידר:

במקרה כזה הטובין אינם משמשים לאותה מטרה שלשמה ניתן הפטור.

היו"ר אברהם רביץ:

אולי אפשר לבקש מהרשות הפלסטינית שהיא תשלם את מס הקניה.

שי ברגר:

עד לפני מספר שנים כאשר מספר הגניבות היה הרבה יותר מתון ממה שקיים היום, אם נגנבה מונית בעל המונית היה ניגש לבית המכס עם אישור של המשטרה על כך שנגנב הרכב ואישור של חברת הביטוח על כך ששולם לו סכום הביטוח, והיה מקבל אישור לפטור נוסף לרכישת מונית ללא מסים. בשנים 96-97 נגנבו כ- 200 מוניות וההפסד ממסים הוא כ- 10 מיליון שקל.

היו"ר אברהם רביץ:

לפי היעוץ המשפטי שקיבלתי מהיועצת המשפטית של הוועדה אני רוצה להודיע שהוועדה רק שומעת את הבעיה מכל הצדדים, אך הוועדה לא מנהלת היום דיון בגלל שהנושא נידון בבג"ץ.

עידו שפירא:

במכתב של המכס נאמר שהנושא נדון, נבדק שוב הן מההיבט המשפטי והן מההיבט הכלכלי והוחלט כי על מחזיק הרכב ששוחרר בפטור מותנה ונגנב ממנו לשלם מלוא הפרשי המסים. כלומר, הניזוק היחיד במקרה כזה הוא הנהג.

תמיד למדתי שמטילים אחריות על מישהו רק אם הוא יכול לשאת בה. גם בכל עבירות המנהלים, ואחריות של מנהלים שהיא אחריות מאוד קפדנית, גם אז אם הוא מוכיח שהוא עשה את כל מה שהוא היה יכול בכדי למנוע, אז הוא לא אחראי. במקרה שלנו בטוח שהנהג לא מעוניין בגניבת הרכב כי הוא נשאר ללא רכב וללא מקור פרנסה, ולפעמים זה אורך חודשים עד שהוא מצליח לרכוש רכב חדש. אך לא די בזאת הוא גם צריך לשלם את המסים כתוצאה מהגניבה.

ועדת הכספים

11.02.1998

היו"ר אברהם רביץ:

הדרישה היא שבעל המונית ישלם ביטוח על המסים.

עידו שפירא:

זו צריכה להיות בחירה של כל אדם אם הוא רוצה לבטח את הסיכונים שחלים עליו או לא. נקודת המוצא צריכה להיות אם נכון בכלל מבחינה כלכלית, ציבורית, משפטית ועוד לגלגל את הסיכון על הנהג. זו צריכה להיות החלטה של הנהג אם לבטח או לא.

נקודה זו היא בלתי נסבלת מבחינה ציבורית, שלטונית ומשפטית, היא לא עולה עם הדין הקיים עד היום ולא עם המדיניות עד היום. ישנה פסיקה שצוטטה גם בבג"ץ שעוסקת בדיוק בסעיף הזה של המכס. הפסיקה היתה של בית המשפט המחוזי ואושרה גם בבית המשפט העליון. בפסיקה נאמר במפורש: "למונח 'מוציא' בסעיף 141 צריך לתת את מובנו הלשוני הפשוט השגור בפי הבריות. דרושה פעולה רצונית כלשהי, הסכמה למעשה, על מנת לקבוע שאדם מוציא את זה מרשותו".

אנה שניידר:

אני סבורה שבכלל לא צריך לקיים את הישיבה הזו.

היו"ר אברהם רביץ:

ביקשו ממני לקיים את הדיון. אנו לא נקיים היום דיון אלא רק נשמע את הצדדים.

עידו שפירא:

אותו מקרה שנדון בבית המשפט היה מקרה של עולה חדש שנגנב לו הרכב. גם אז המכס דרש את המסים ובכל הערכאות הוא נדחה והפסיקה היתה חד כיוונית ועקבית, שאמרה שזה לא הפירוש הנכון של החוק. כך גם בעניין אחר של אדם בעל פטור שעיקלו לו את הרכב ומכרו בהוצאה לפועל בעת ששהה בחו"ל. גם במקרה זה המכס רצה שאותו אדם ישלם את המסים.

ישנה מכה גדולה ואמיתית של גניבות ובחמש השנים האחרונות התמונה היא חד כיוונית וברורה. השאלה מי אחראי לה ומי צריך לשלם את המחיר.

מיכאל קליינר:

יושב ראש הוועדה ציין כבדיחה שהרשות הפלסטינית תשלם את המסים, אך אני חושב ברצינות שניתן לפתור את בעיית גניבת כלי הרכב בשיטה הפשוטה ביותר. ניתן לבקש הערכת שמאי לגבי מהו המספר הסביר של גניבות רכב פנימיות ומעבר לזה יש לקח מכספי ההעברות לרשות הפלסטינית.

יורי שטרן:

להחלטה הזו של המכס יש רק משמעות אחת מבחינת ההגיון וגם מבחינת המוסר, שרואים בבעלי המוניות שותפים לגניבה. אם הם שותפים לגניבה אז נכון הוא שהם כאילו מעבירים את הרכב שלהם לידיים אחרות ואז לא מגיע להם פטור נוסף. אבל שום הגיון לא יכול להסביר מדוע יש להטיל על בעלי המוניות עונש נוסף מעבר לגניבה.

ועדת הכספים

11.02.1998

צבי הנדל:

אני מבקש להביא דוגמה למה שקרה בגוש קטיף. התרעמתי מאוד על צה"ל על כך שבמחטומים בכניסה לגוף קטיף מערימים קשיים על כל רכב שנכנס. נאמר לי אז שזה בגלל גניבות הרכב. אני טענתי שזו לא הבעיה שלנו אלא של מישהו אחר. לאחר מכן הקלו את הכניסה לגוש קטיף עד שמצאו שני תושבים של גוש קטיף שסחרו ברכב גנוב. זה למעשה סתם את טענותיי. יש לפעמים מקרים שנותנים עונש קולקטיבי, שהוא דבר מאוד לא טוב, אך גונבה שמועה לאזניי שכמו שבגוש קטיף מצאו גנב או שניים, כך גם ... (שלוש נקודות).

אנה שניידר:

בתקופה בה עבדתי באגף המכס והמע"מ אומנם לא היה צו כזה, אך מעולם לא הרשיתי פרשנות מהסוג הזה. זה אולי תרגיל משפטי יפה, אבל אני לא בטוחה שצריך לעשותו. מעבר לזה יש כאן אולי השלכה לנושא של מע"מ. במע"מ מותר לנכות מס תשומות מראש עוד לפני שמוכרים את הטובין בתנאי שמדובר בנכס ששימש לצורכי העסק או לשימוש בעסק. אם לדוגמה סחורה שנקנתה ונוכה עליה מס תשומות, במקרה של גניבת הסחורה אולי רשויות המס יבואו ויאמרו הסחורה הזו לא שימשה לצורכי העסק לכן יש להחזיר גם את מס התשומות.

סמדר אלחנני:

אני רוצה להעלות בפני חברי הוועדה ואנשי המכס הצעה שקיימת היום, היא מאוד תיאורטית, אבל לפי דעתי שווה לבדוק אותה. ההצעה אומרת להפריד את מחיר המכוננית מהמסים עליה. זה חשוב גם לביטוח וגם לכל התסבוכת הזו. כלומר, מסים אי אפשר לגנוב אלא רק את המכוננית. רעיון זה הוא רעיון של פרופ' שלמה יצחקי ואני חושבת שזה ניתן לבדיקה. זה לא רלוונטי דווקא לגבי בעלי המוניות אלא לגבי כל ענף הביטוח בארץ, כי היום מבטחים מסים בשיעור של שני שלישים מערך המכוננית שהם למעשה מוצר וירטואלי, לא מוצר פיזי.

שי ברגר:

אני לא רוצה להגיב לכל הטיעונים המשפטיים שהועלו כי העניין נדון עתה בבית המשפט.

ההוראה לגבי מס הקניה על מוניות גנובות הוקפאה ואנו במו"מ ישיר עם איגודי המוניות, דבר שמייצר את הפניה שלהם לוועדת הכספים.

דן שטפל:

אני מבקש לציין שנדחינו על ידי הנהלת המכס, היות שהגשנו עתירה.

שי ברגר:

צריך להבין את התמונה השלמה. בשחרור רכב ממסים כדי שישמש כמונית יש מעין "שותפות" בין המדינה לבין בעל המונית, כשהמדינה מוותרת מראש בתנאים מסויימים על גביית סכומים גדולים מאוד של מסים. הדבר היחיד שהמדינה מבקשת הוא שבזמן שהרכב נמצא בבעלותו של בעל המונית, שיבטח לפחות את החלק של המדינה במונית.

ועדת הכספים
11.02.1998

היו"ר אברהם רביץ:

אני נועל את הדיון בנושא מאחר שלא נוכל להיכנס לפרטי פרטים של הבעיה שנמצאת גם בבג"ץ.

3. ביטול הסדר הלוואות מע"מ ליצואנים

אברהם שוחט:

אני בעד שיהיה דיון בנושא ובאופן עקרוני אני לא תושב שביטול ההסדר צריך לפגוע ביצוא. אך מבחינת הפרוצדורה השלטונית, אם זו החלטה של שר האוצר ויש על כך ערעור של שר התעשייה והמסחר, זה לא צריך לידון בוועדת הכספים אלא בממשלה. אם שר התעשייה והמסחר חושב ששר האוצר שגה, ולפחות בעת הזו אני מצטרף לדעתו של שר התעשייה והמסחר, המקום לערעור הוא הממשלה ולא ועדת הכספים.

אנה שניידר:

לוועדת הכספים אין סמכות בעניין זה.

היו"ר אברהם רביץ:

לנו בוועדת הכספים היו לא פעם עמדות שהיו נוגדות את עמדות משרד האוצר. לפי הפרוצדורה משרד האוצר הוא זה שצריך להביא בפני הוועדה את הבקשה, ובמקרה הזה אין בקשה של האוצר אלא ערעור של משרד המסחר והתעשייה.

נסים דהן:

אין בקשה של משרד האוצר, אלא אנו מתבקשים לדון בערעור של משרד המסחר והתעשייה.

אברהם שוחט:

זכותה של הוועדה במקרה כזה להתייחס לנושא, לשמוע את כל הצדדים ולהחליט שהיא פונה לאוצר שישקול מחדש את ההחלטה.

היו"ר אברהם רביץ:

של מי היתה היוזמה לדיון זה?

אור קירשנר:

היתה בקשה לדון בנושא מהתעשיינים שראו את עצמם נפגעים.

היו"ר אברהם רביץ:

האם הבקשה היא על צו שכבר ניתן?

ועדת הכספים

11.02.1998

אנה שניידר:

זה לא צו אלא הסדר מינהלי שוועדת הכספים לא נדרשת להחליט עליו. יכולה להיות רק המלצה של הוועדה.

אברהם שוחט:

אם הוועדה תחליט שלדעתה, לעת הזו, שיקול הדעת בנושא של ביטול הסדר ההלוואות על מע"מ ליצואנים, מוטעה, ניתן לקבל המלצה לפנות לשר האוצר כדי שידון בזה מחדש.

צבי הנדל:

אני מצטרף לדעתו של חבר הכנסת שוחט.

מיכאל קליינר:

אין לנו סמכות אופרטיבית בנושא. יש הרבה ועדות שמקיימות דיונים כלליים. ועדת כספים דנה בדרך כלל בדברים שהיא גם מחליטה לגביהם, במקרה הזה ניתן להמליץ לשר האוצר.

הי"ר אברהם רביץ:

אם אנו רואים מקרים עם עוול שזועק לשמיים אנו בהחלט דנים בו.

נסים זה:

אני סבור שצריך לזמן את שר האוצר כדי שינמק מדוע הוא ביטל את ההסדר ליצואנים.

הי"ר אברהם רביץ:

לפני שנשמע את שר האוצר אנו לא נמליץ דבר.

יאיר רוטלוי:

לפני למעלה מ-20 שנה חוקק חוק המע"מ שבו נאמר במפורש שהיצוא פטור ממע"מ.

אנה שניידר:

נקבע שהשיעור הוא 0, לא נאמר שיש פטור.

יאיר רוטלוי:

כדי שלא נצטרך לממן את המע"מ על התשומות לייצוא היה הסדר ההלוואות במסגרת הבנקים. היצואנים שילמו לבנקים עמלת ביטחון להלוואה ללא ריבית לחודשיים.

אנה שניידר:

מדובר בהלוואות גישור עד שהיצואן מייצא בפועל.

ועדת הכספים

11.02.1998

יאיר רוטלוי:

ההסדר הזה קיים למעלה מ-20 שנה, אך בראשון בינואר משרד האוצר החליט לבטל את ההסדר הזה. פירוש החלטה זו שכל היצואנים שמייבאים לשם יצוא, 71 מפעלים שמייצאים ב-4 מיליארד דולר יפגעו והם יצטרכו לממן את 17% שיעור המע"מ במשך 6 שבועות. בנוסף לכך יש בעיה גדולה של תזרים מזומנים, כלומר, צריך להביא לבנקים ביטחונות חדשים כדי לממן סכום זה. במפעל שלי מדובר ב-80 אלף שקלים בשנה ובמפעלים אחרים כמו "תדיראן", עלות המימון הזו היא 500 אלף דולר לשנה.

אני חושב שבתקופה הזו, כאשר היצוא נפגע ולא מקבל את התמורה האמיתית עקב מדיניות ממשלתית מסויימת, אין לעשות את הקומבינציה ההרסנית הזו, בפרט שהיצוא והתשומות ליצוא לא חייבות במע"מ. בזמנו מנהל המכס אמר שלא ניתן להתגבר מבחינה מינהלית כדי לפטור את היצואנים ממע"מ, ולפיכך יסדרו ליצואנים את הסדר ההלוואות. ההרגשה של היצואנים היא שביטול ההלוואות הם מסוג הדברים שנועדו להציק. מפעלים מתלוננים על בעיית המימון שנוצרת להם ואין מי שיתן להם אותה חזרה בנוסף לעלות הכרוכה בכך.

דב מישורי:

הסדר הלוואות מע"מ ליצואנים היה עד ראשית 1997, אז הוחלט שבחודש יוני 1997 זה ייפסק. לאחר שדיברתי עם אנשי האוצר הוחלט להאריך את ההסדר הזה עד דצמבר 1997. אני חושב שטענותיו של מר רוטלוי מוצדקות. ההסדר הזה קיים למעלה מ-20 שנה וגם אם ברמה התיאורטית זה נכון ללכת בשיטה החדשה, הרי שהעיתוי אינו מתאים. תעשיות היצוא נמצאות במשבך קשה מאוד וביטול ההסדר הוא מכה נוספת עבורם.

ירון ישראלי:

משרד האוצר קיבל את ההמלצה של אגף המכס שההסדר הקיים כבר למעלה מ-20 שנה כבר פחות רלוונטי היום.

יחיאל חזן:

אני מייצג את "תדיראן". אני רוצה לתקן את הרושם שאולי נוצר, שכשמדברים במונח של הלוואות מע"מ, נוצר רושם של סיבסוד ליצואנים. הלוואות מע"מ נועדה למעשה רק לתת איזשהו פיצוי על נזק שנגרם ליצואנים כתוצאה מזה שהם מסבסדים את האוצר. יתרה מזו, אנו צריכים להדגיש שההסדר הזה לא חל על כל יצואן, אלא רק על יצואן מסויים שעונה על קריטריונים, כמו לדוגמה ש-50% מהתוצרת שלו היא ליצוא או שמחזור המכירות מיצוא הוא מעל 10 מיליון דולר. לא כל יצואן יכול להנות מההסדר הזה.

במיוחד בשנה הזו שיש האטה כללית במשק וגם כל הטבות היצוא בוטלו אין להטיל גזירה נוספת על היצואנים.

דב מישורי:

הפגיעה לא אחידה והומגנית. כשמדובר בענף התכשיטים שחומר הגלם שהוא מייבא משקלו בערך המוצר הסופי מאוד גבוה, ביטול ההסדר הוא פאטלי.

ועדת הכספים
11.02.1998

אברהם שוחט:

אני ממליץ לוועדה, למרות הפרוצדורה השלטונית הלא בריאה, לקבל החלטה שוועדת הכספים תפנה לשר האוצר בהמלצה לבטל את ההחלטה לביטול הסדר הלוואות המע"מ. אני חושב שמותר לממשלה לבטל את ביטוח השער ולהביא את הדבר לכללים של משחק הוגן. פה ברור לחלוטין שעל פי התקנות הקיימות לא צריך לשלם את המע"מ הזה. עשו בעבר פרוצדורה שהיצואנים משלמים ואחר כך מקבלים החזר. אין בזה הגיון ויושר ציבורי, בוודאי כשזה קורה בתקופה הזאת ששער החליפין פוגע ביצואנים. אני מציע שהוועדה תקבל החלטה שהיא ממליצה לבטל את ההחלטה הזו.

יורי שטרן:

ביטול הלוואות המע"מ הוא פגיעה בתעשיינים. התעשיינים מתבקשים לממן את המדינה לתקופה מסויימת וההסדר שהושג בזמנו היה כדי שתהיה אחידות במערכת ובשביל פיקוח מסויים. דיברתי עם מנכ"ל האוצר סלבין לאחר ההחלטה של האוצר ואמרתי לו שאם רוצים לשמור על אחידות המערכת ופיקוח ניתן לקחת שיק בטחון. במשרד האוצר הלוואות המע"מ נחשבות כהטבה לתעשיינים בזמן שזה לא כך.

נסים דהן:

בוועדה לימדו אותנו שלא שומעים צד אחד. לכן אני לא חושב שצריך למהר ולהחליט החלטות כלשהן. אני מבקש לשמוע את נציגי המכס ומשרד האוצר, כי באוצר טוענים שזו המלצה של המכס.

ירון ישראלי:

משרד האוצר קיבל את המלצת המכס בנושא.

הי"ר אברהם רביץ:

ביום שני הקרוב אמור להיות נציג המכס בישיבת הוועדה. אני מבקש להודיע לו שיהיה מוכן להשיב לנו גם על העניין הזה. אם לא נשתכנע שההוראה הזו נכונה, ועדת הכספים תשלח מכתב המלצה לשר האוצר שיבטל את ההחלטה לבטל את ההסדר של הלוואות מע"מ ליצואנים.

אני מודה לכל המשתתפים, הישיבה נעולה.

הישיבה ננעלה ב- 10:40